

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกหัวสุพรรณภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย จังหวัดสุพรรณบุรี

Factor Affecting Haew Suphan Cultivation

under Thai Geographical Indication (GI) in Suphan Buri Province

ชาญณรงค์ เป็งเรือน พัชราวดี ศรีบุญเรือง* และชลลธร จูเจริญ

Chanarong Pengruan, Patcharavadee Sriboonruang* and Chalathon Choocharoen

ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน กรุงเทพฯ 10900

Department of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agriculture, Kasetsart University

Bangkok, Thailand 10900

*Corresponding author: fagrpd@ku.ac.th

Received: September 14, 2020

Revised: October 21, 2021

Accepted: January 28, 2022

Abstract

The objectives of this research were to study; 1) personal factors, economic factors, media exposure, and productive extension factors related to Haew Suphan cultivation, 2) farmer's opinion on Haew Suphan cultivation, 3) the difference of study personal factors, economic factors, media exposure, and productive extension factors and farmer's opinion and 4) the problems and suggestions towards Haew Suphan cultivation. The sample sizes consisted of 112 farmers. Data were collected by using interview schedule. Statistical analyses used included frequency, percentage, mean, standard deviation, minimum, maximum, t-test, and F-test. The results of the research revealed that almost all farmers received information about Haew Suphan from personal media. Most farmers had opinions that 1) Thai Geographical Indications (GI) procedure was complicated and difficult, 2) not permitted to use GI of Thailand's logo and 3) farmer's opinion towards Haew Suphan cultivation under Thai Geographical Indication was at the high level. The hypotheses testing found that the factors affecting Haew Suphan cultivation included 1) source of money, at 0.05 level of significance, 2) productive extension from government, at 0.01 level of significance and 3) permission to use GI of Thailand's logo at 0.05 level of significance. The problems were disease and insect epidemic, shortage of labor for harvesting, drought and price of product was fluctuated.

Keywords: farmers, opinion, Haew Suphan, geographical indication, Suphan Buri province

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร และปัจจัยการส่งเสริมการผลิต 2) ความคิดเห็นของเกษตรกร 3) ความแตกต่างระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร และปัจจัยการส่งเสริมการผลิตแล้วสุพรรณกับความคิดเห็นของเกษตรกร และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกหัวสุพรรณในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 112 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test, F-test ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลมากที่สุด เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่า 1) ขั้นตอนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยมีความซับซ้อน ทำได้ยาก 2) เกษตรไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย และ 3) เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการปลูกหัวสุพรรณภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกหัวสุพรรณภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย 1) แหล่งเงินทุน มีผลต่อการปลูกหัวสุพรรณแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 2) การได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ มีผลต่อการปลูกหัวสุพรรณแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 3) การได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย มีผลต่อการปลูกหัวสุพรรณแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ปัญหา คือ โรคและแมลงระบาด ขาดแคลนแรงงานเก็บเกี่ยวผลผลิต ภาวะแห้งแล้ง และราคาผลผลิตมีความผันผวน

คำสำคัญ: เกษตรกร ความคิดเห็น หัวสุพรรณ
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จังหวัดสุพรรณบุรี

คำนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ภาครัฐได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนภาคการเกษตร จึงได้สร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคการเกษตร ได้แก่ การสนับสนุนการผลิตภาคการเกษตรไปสู่เกษตรกรรมที่ยั่งยืน ตลอดจนศึกษาความเหมาะสมในการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรเหล่านี้ให้เป็นมาตรการเชิงบังคับ ขยายผลแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และผลักดันสู่กระบวนการทำเกษตรกรรมที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง การสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรมีความปลอดภัย ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตร (Office of the National Economic and Social Development Board, 2017)

จังหวัดสุพรรณบุรี มีเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร 2,315,389 ไร่ (Office of Agricultural Economics, 2016) ลักษณะภูมิประเทศมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบสูง มีสภาพดินที่เหมาะสมกับการทำการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทำนาข้าว ปลูกพืชไร่ ปลูกผลไม้ต่าง ๆ เป็นต้น มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่นำมาใช้ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม ได้แก่ แม่น้ำสุพรรณบุรี (ท่าจีน) ลำห้วยกระเสียว คลองจรเข้สามพัน แหล่งน้ำธรรมชาติผิวดินอื่น ๆ และแหล่งน้ำใต้ดิน ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของจังหวัดสุพรรณบุรีประมาณร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งชนิดพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรีมี 5 ชนิด ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มะม่วง แห้ว มันสำปะหลัง (Office of Suphanburi Province, 2009)

แห้ว เป็นพืชเศรษฐกิจท้องถิ่นที่สำคัญชนิดหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นแหล่งพื้นที่ปลูกแห้วมากที่สุดในประเทศไทย ในแต่ละปีมีการปลูกแห้วเพื่อใช้ในการรับประทานผลสด และส่งโรงงานแปรรูป

เป็นผลิตภัณฑ์อาหารต่าง ๆ พื้นที่ปลูกหัวในจังหวัดสุพรรณบุรีมี 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอศรีประจันต์ และอำเภอเมือง ผลผลิตหัวที่เก็บเกี่ยวได้รวมทั้ง 2 อำเภอจำนวน 2,836.7 ตัน และราคาเกษตรกรขายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 30.43 บาท/กิโลกรัม (Suphanburi Provincial Agricultural Extension Office, 2018) หัวสุพรรณเป็นสินค้าที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดสุพรรณบุรี เพราะสามารถปลูกให้มีคุณภาพดีโดยเฉพาะในอำเภอศรีประจันต์ และอำเภอเมือง ด้วยรสชาติของหัวที่มีความหวาน มัน กรอบ เป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภค หัวสุพรรณได้ถูกส่งขายไปยังตลาดในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด (Department of Intellectual Property, 2018)

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ด้วยการสนับสนุนการทำเกษตรกรรมที่ยั่งยืนรวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมและคุ้มครองสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (Thai Geographical Indications; GI) เพื่อให้ผู้ประกอบการเกษตรกร และชุมชนต่าง ๆ เห็นถึงความสำคัญของการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยและการติดเครื่องหมายรับรองตราสัญลักษณ์ GI ไทย เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าชุมชน และเพื่อเป็นต้นแบบให้แก่สินค้าชุมชนอื่น ๆ ที่ต้องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย และได้ติดเครื่องหมายรับรองตราสัญลักษณ์ GI ในอนาคต จังหวัดสุพรรณบุรีได้เล็งเห็นความสำคัญกับการสร้างมูลค่าเพิ่มและส่งเสริมการตลาดให้กับสินค้าหัวสุพรรณ จึงได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย หัวสุพรรณ และการติดเครื่องหมายรับรองตราสัญลักษณ์ GI ไทย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในด้านคุณภาพกระบวนการผลิต และแหล่งที่มาของสินค้า จึงจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพ กระบวนการผลิต และแหล่งที่มาของสินค้า เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถรักษามาตรฐานตามที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา และเป็นมาตรฐานที่ยอมรับได้ในระดับสากล ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีต่อการปลูกหัวสุพรรณภายใต้

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้หน่วยงานใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนในการพัฒนาการส่งเสริมการผลิต เพิ่มคุณภาพผลผลิตหัวสุพรรณ และส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับ GI ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกหัวสุพรรณ อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอศรีประจันต์ และอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2561 (Office of Wangyang Subdistrict Municipality, 2019) ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 157 ราย โดยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้การคำนวณสูตรของ Krejcie and Morgan (1970) อ้างถึงใน Niyamangkoon, 2013) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 112 ราย จากนั้นผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ชนิดสุ่มเป็นสัดส่วนจากบัญชีรายชื่อเกษตรกร ผู้ปลูกหัวสุพรรณ อำเภอศรีประจันต์ และอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร และความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกหัวสุพรรณ ซึ่งอธิบายโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) t-test และ F-test ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกหัวสุพรรณภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง และน้อย โดยมีการกำหนดช่วงคะแนนสำหรับการแปลผลโดยพิจารณาความคิดเห็น ช่วงคะแนน 1.00-1.66 มีความคิดเห็นระดับน้อย ช่วงคะแนน 1.67-2.33 มีความคิดเห็นระดับปานกลาง และช่วงคะแนน 2.34-3.00 มีความคิดเห็นระดับมาก

ข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการปลูกหัวภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้กล่าวถึงข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการปลูกหัวภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (Department of Intellectual Property, 2018) ดังนี้

ขอบเขตพื้นที่การผลิต ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรี และอำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

การปลูก ฤดูปลูกที่เหมาะสม คือ ช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูก และย้ายลงปลูกในแปลงใหญ่ช่วงเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม ฤดูเดียวกับการทำนา

ลักษณะดินที่เหมาะสม ดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทราย

การเตรียมต้นพันธุ์ 1) เตรียมกระบะเพาะเมล็ด ใส่แกลบดำหนาประมาณ 15-20 ซม. ปรับพื้นที่เรียบ วางในร่มที่อากาศถ่ายเทสะดวก 2) คัดหัวพันธุ์แก่จัด ขนาดที่เหมาะสม หัวพันธุ์มีลักษณะกลมสมบูรณ์ เนื้อด้านในไม่นิ่ม มีลูกและหน่อตั้งตรง วางลงบนแกลบดำในกระบะเพาะหรือแปลงเพาะกล้า 3) คลุมทับด้วยแกลบดำอีกชั้น หนาประมาณ 5-10 ซม. ปิดด้วยเศษหญ้าหรือฟางแห้ง แล้วรดน้ำ 4) ประมาณ 25-30 วัน หัวพันธุ์จะเริ่มงอก เลี้ยงไว้จนได้ความสูง 20-30 ซม. จึงนำไปปักดำในแปลง

การเตรียมดิน และการปลูก 1) ไถแปรเปิดหน้าดิน พลิกดินชั้นล่างขึ้นมาตากแดดทิ้งไว้ประมาณ 1-2 สัปดาห์ จากนั้นเอาน้ำเข้าแปลงให้ท่วมดินทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ จึงตีขลุมทำเทือกนา 2) ระบายน้ำในแปลงปลูกให้เหลือพอแฉะหน้าดิน ปรับระดับหน้าดินให้เรียบเสมอกัน ใส่ปุ๋ยคลุกผสมให้เข้ากัน หมักดินทิ้งไว้ตามความเหมาะสม 3) นำต้นกล้าที่พร้อมปลูกลงปักดำพอมิดแล้วไถดินข้าง ๆ กลบตอพอท่วมโคนกอ 4) ระยะปลูก ควรเว้นห่างระหว่างต้น 70x100 ซม. หรือเว้นระยะตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

การดูแลรักษา 1) แปลงหัว จะต้องมีย้ำชั่งอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะช่วงเริ่มปักดำ จนถึงอายุ 6 เดือน 2) การใส่ปุ๋ย ควรใส่อย่างน้อยจำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ช่วงที่หัวกำลังเจริญเติบโตและแตกกอ ครั้งที่ 2 ช่วงที่หัวกำลังสร้างดอกและสร้างหัว

การเก็บเกี่ยว 1) ระยะการเก็บเกี่ยวช่วงหัวอายุ 7-8 เดือน โดยสังเกตใบของต้นหัวเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและสีน้ำตาล 2) วิธีการเก็บหัว โดยการย่ำดินและงมหัวโดยใช้มือกดดินขึ้นมาเพื่อเลือกหัวหัวที่ปะปนอยู่ในดิน นำไปใส่ภาชนะที่เตรียมไว้

การบรรจุหีบห่อ 1) รายละเอียดบนฉลาก/หีบห่อ ให้ประกอบด้วยคำว่า “หัวสุพรรณ และ/หรือ Haew Suphan และ/หรือ Water Chestnuts Suphan” 2) บรรจุด้วยภาชนะที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ได้รับการรับรองตามหลักสุขอนามัย

การขนส่ง 1) ต้องไม่ทำให้สินค้าเสียหายและไม่ทำให้เกิดการปะปนกับสินค้าอื่น 2) ต้องเลือกใช้ภาชนะที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานในการบรรจุหัวต้มสุกหรือหัวดิบ และควรขนส่งด้วยรถที่ควบคุมอุณหภูมิ หรืออาจใช้วิธีแช่น้ำแข็งเพื่อให้ความเย็นขณะขนส่ง

ผลการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล และเศรษฐกิจ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 52.01 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน มีประสบการณ์ในการปลูกหัวสุพรรณเฉลี่ย 15.53 ปี มีพื้นที่ปลูกหัวสุพรรณเฉลี่ย 9.01 ไร่ ส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงาน 3-5 คน มีรายได้จากการปลูกหัวสุพรรณเฉลี่ย 39,942.86 บาท/ไร่/ปี มีรายจ่ายจากการปลูกหัวสุพรรณเฉลี่ย 21,558.04 บาท/ไร่/ปี และส่วนใหญ่มีแหล่งเงินทุนของตนเอง

ปัจจัยการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งสุพรรณจากนักส่งเสริมการเกษตร (ร้อยละ 38.4) เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 33.9)ญาติพี่น้อง (ร้อยละ 8.0) เกษตรกรผู้นำ (ร้อยละ 4.5) และสมาชิกในครัวเรือน (ร้อยละ 2.7) นอกนั้นไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล (ร้อยละ 12.5) เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งสุพรรณจากช่องทางสื่อมวลชน (ร้อยละ 97.3) นอกนั้นได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 1.8) และ

โทรทัศน์ (ร้อยละ 0.9) เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งสุพรรณจากการอบรม (ร้อยละ 40.2) และการประชุม (ร้อยละ 14.3) นอกนั้นไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 45.5) เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งสุพรรณจากสื่อออนไลน์ (ร้อยละ 96.4) นอกนั้นได้รับข้อมูลข่าวสารจาก Facebook (ร้อยละ 1.8) และ Application Line (ร้อยละ 1.8) ดังแสดงใน Table 1

Table 1 Number and percent of farmers classified by media exposure

(n=112)		
Media exposure	Number	Percent
Personal media		
Not received	14	12.5
Received	98	87.5
Household members	3	2.7
Relative	9	8.0
Neighbor	38	33.9
Farmer leader	5	4.5
Agricultural extension officer	43	38.4
Mass media		
Not received	109	97.3
Received	3	2.7
Television	1	0.9
Newspaper	2	1.8
Activity media		
Not received	51	45.5
Received	61	54.5
Training	45	40.2
Meeting	16	14.3

Table 1 (Continued)

(n=112)

Media exposure	Number	Percent
Online media		
Not received	108	96.4
Received	4	3.6
Facebook	2	1.8
Line	2	1.8

ปัจจัยการส่งเสริมการผลิตเห็ดสุพรรณ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้แปรรูป (ร้อยละ 86.6) นอกนั้นแปรรูป ได้แก่ แปรรูปเป็น เฟรนช์ฟรายด์เห็ด (ร้อยละ 1.8) เห็ดอบแห้ง (ร้อยละ 0.9) และอื่น ๆ (ทับทิมกรอบ ข้าวเกรียบเห็ด และเห็ดกระป๋อง) (ร้อยละ 10.7) เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้เป็น สมาชิกกลุ่ม (ร้อยละ 73.2) นอกนั้นเป็นสมาชิกกลุ่ม (ร้อยละ 26.8) เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับการส่งเสริม การผลิตจากภาครัฐ (ร้อยละ 76.8) นอกนั้นได้รับการ ส่งเสริมการผลิตจากภาครัฐ (ร้อยละ 23.2) และเกษตรกร

ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการส่งเสริมการผลิตจากภาคเอกชน (ร้อยละ 95.5) นอกนั้นได้รับการส่งเสริมการผลิตจาก ภาคเอกชน (ร้อยละ 4.5) เกษตรกรมีความคิดเห็นว่า ขั้นตอนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยมีความซับซ้อน ทำได้ยาก (ร้อยละ 45.5) รองลงมา คือ ไม่มีความซับซ้อน ทำได้ง่าย (ร้อยละ 39.3) และไม่แน่ใจความยากง่ายของขั้นตอน (ร้อยละ 15.2) และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับอนุญาตให้ ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (ร้อยละ 70.5) ดังแสดงใน Table 2

Table 2 Number and percentage of farmers classified by productive extension factors

(n=112)

Productive extension factors	Number	Percent
Product development		
Not processed products	97	86.6
Processed products	15	13.4
French fried Haew	2	1.8
Dehydrated Haew	1	0.9
Others (sweet water chestnut, Haew's cracker, and canned Haew)	12	10.7

Table 2 (Continued)

(n=112)		
Productive extension factors	Number	Percent
Being a member group of farmers		
Group member	82	26.8
No group member	30	73.2
Productive extension from government		
Not received	86	76.8
Received	26	23.2
Productive extension from private sector		
Not received	107	95.5
Received	5	4.5
Thai geographical indications procedure		
The difficulty level of the procedure		
Complicated and doing difficult	51	45.5
Not complicated and doing simple	44	39.3
Not sure in difficult and simple of procedure	17	15.2
Allowing to use GI of Thailand's logo		
No	79	70.5
Yes	33	29.5

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกหัวสุพรรณ ภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการปลูกหัวสุพรรณโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการขนส่ง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.90) เนื่องจากการขนส่งหัวสุพรรณจะต้องไม่ปนเปื้อนกับผลผลิตชนิดอื่น และต้องเลือกใช้ภาชนะที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานในการบรรจุหัวต้มสุกระหว่างขนส่งเพื่อป้องกันผลผลิตเสียหาย นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกหัวสุพรรณเพิ่มเติมพบว่า ด้านขอบเขตพื้นที่การผลิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.86) เนื่องจากพื้นที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกหัวสุพรรณ มีพื้นที่

ชลประทานที่ให้น้ำได้ตลอดปี ลักษณะดินและอากาศมีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของหัวสุพรรณเป็นอย่างมาก

ความแตกต่างระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร และปัจจัยการส่งเสริมการผลิตหัวสุพรรณกับ ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกหัวสุพรรณภายใต้ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย

ความแตกต่างระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจกับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกหัวสุพรรณภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยพบว่า แหล่งเงินทุนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกหัวสุพรรณภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ไทยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ความแตกต่างระหว่างปัจจัยการส่งเสริมการผลิตเห็ดสุพรรณกับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกเห็ดสุพรรณภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยพบว่า การส่งเสริมจากภาครัฐที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกเห็ดสุพรรณภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ไทยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และการได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกเห็ดสุพรรณภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Table 3)

Table 3 The difference between personal factors, economic factors, media exposure, productive extension factors and farmers' opinion towards Haew Suphan cultivation under Thai Geographical Indication

Factors	Farmers' opinion towards Haew Suphan cultivation under Thai Geographical Indication		
	t-test/F-test	P-value	Sig.
1. Personal factors			
1.1 Gender	-1.084	0.281	Non significant
1.2 Age	1.277	0.283	Non significant
1.3 Level of education	0.059	0.943	Non significant
1.4 Number of family's member	0.725	0.487	Non significant
1.5 On farm experience	0.292	0.747	Non significant
2. Economic factors			
2.1 Area for Haew Suphan cultivation	1.879	0.158	Non significant
2.2 Number of labors	0.882	0.417	Non significant
2.3 Income	1.002	0.371	Non significant
2.4 Expense	1.324	0.270	Non significant
2.5 Source of money	2.843*	0.041	Significant
3. Media exposure			
3.1 Personal media	0.320	0.749	Non significant
3.2 Mass media	-0.432	0.666	Non significant
3.3 Activity media	0.556	0.575	Non significant
3.4 Online media	1.720	0.088	Non significant

Table 3 (Continued)

Factors	Farmers' opinion towards Haew Suphan cultivation under Thai Geographical Indication		
	t-test/F-test	P-value	Sig.
3. Media exposure			
3.1 Personal media	0.320	0.749	Non significant
3.2 Mass media	-0.432	0.666	Non significant
3.3 Activity media	0.556	0.575	Non significant
3.4 Online media	1.720	0.088	Non significant
4. Productive extension factors			
4.1 Development of product	-0.149	0.882	Non significant
4.2 Being a member group of farmers	-0.123	0.903	Non significant
4.3 Productive extension			
4.3.1 Productive extension from government	-5.442**	0.000	Significant
4.3.2 Productive extension from private	-1.256	0.212	Non significant
4.4 Thai Geographical Indications procedure			
4.4.1 The difficulty level of the procedure	0.329	0.720	Non significant
4.4.2 Allowing to use GI of Thailand's logo	-2.435*	0.017	Significant

* = significance level at 0.05 ** = significance level at 0.01

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกหัวสุพรรณภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย จังหวัดสุพรรณบุรี

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรพบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกหัวสุพรรณภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ 1) เกษตรกรมีปัญหาเรื่องโรคและแมลงระบาดในพื้นที่ 2) เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตได้สะดวกก็ต่อเมื่อจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางเท่านั้น และราคาผลผลิตมีความผันผวน 3) บางช่วงของปีเกิดภาวะแห้งแล้งทำให้เกษตรกรขาดแคลนน้ำใช้ในการปลูกหัวสุพรรณ 4) เกษตรกรประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานเก็บเกี่ยว

ผลผลิต และ 5) เกษตรกรบางส่วนที่ปลูกหัวสุพรรณในพื้นที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรีที่อยู่ในขอบเขตพื้นที่การผลิตหัวสุพรรณ ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพน้อยกว่าผลผลิตจากการปลูกในพื้นที่อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ส่งผลให้เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานภาครัฐมีการประกันราคาในการรับซื้อหัวสุพรรณ และเสนอให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมการรวมกลุ่ม การตลาด และจัดหาแหล่งจำหน่ายเพิ่มเติม เพื่อกระจายผลผลิตออกไปให้กว้างขวางมากขึ้น นอกจากนี้ยังต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเพิ่มความสำคัญกับพืชท้องถิ่นอย่างหัวสุพรรณให้เทียบเท่ากับพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ๆ

วิจารณ์และสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุค่อนข้างมาก จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาจเป็นเพราะในอดีตครอบครัวมีรายได้น้อยและการศึกษาเข้าถึงได้ยาก มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน มีประสบการณ์ในการปลูกหัวสุพรรณเฉลี่ย 15.53 ปี พื้นที่ปลูกหัวสุพรรณเฉลี่ย 9.01 ไร่ มีจำนวนแรงงาน 3-5 คน มีรายได้จากการปลูกหัวสุพรรณเฉลี่ย 39,942.86 บาท/ไร่/ปี มีรายจ่ายมากกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ และใช้แหล่งเงินทุนของตนเอง

เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหัวสุพรรณผ่านช่องทางสื่อบุคคลจากนักส่งเสริมการเกษตร อาจเป็นเพราะนักส่งเสริมการเกษตรได้มีการลงพื้นที่เยี่ยมเยียนเกษตรกร มีความรู้ที่พร้อมถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร และสนับสนุนเกษตรกร นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางสื่อกิจกรรมจากกิจกรรมอบรม อาจเป็นเพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการประชาสัมพันธ์แก่เกษตรกรในเรื่องการอบรมเกี่ยวกับการปลูกหัวสุพรรณ อีกทั้งเกษตรกรได้พบปะและพูดคุยกับเกษตรกรที่มีการปลูกหัวสุพรรณเหมือนกันทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน ดังนั้น การที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลและสื่อกิจกรรมในการส่งเสริมเกษตรกรให้ปลูกหัวสุพรรณภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยให้ได้มากที่สุด จึงควรพัฒนาสื่อบุคคลและสื่อกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเกษตรกรได้ดียิ่งขึ้น

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์และไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม อาจเป็นเพราะการแปรรูปนั้นส่วนใหญ่จะแปรรูปผลผลิตเพื่อออกงานในโอกาสต่าง ๆ เท่านั้น ดังนั้น การแปรรูปเพื่อจำหน่ายเกษตรกรไม่สามารถดำเนินการได้เพียงลำพัง จึงต้องมีการรวมกลุ่มกัน

เพื่อคิดค้นผลิตภัณฑ์แปรรูปต่าง ๆ การเป็นเจ้าของเครื่องมือหรือเครื่องจักรแปรรูปร่วมกัน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในนามของกลุ่ม รวมถึงการเพิ่มอำนาจต่อรองในดำเนินการต่าง ๆ ภายนอกกลุ่ม

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับการส่งเสริมการผลิตจากภาครัฐและภาคเอกชน อาจเป็นเพราะหน่วยงานภาครัฐยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับหัวสุพรรณเท่าที่ควร สำหรับหน่วยงานภาคเอกชนในพื้นที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมการผลิตหัวสุพรรณแก่เกษตรกรน้อยมาก ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันมากขึ้น เพื่อต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง เพื่อป้องกันการถูกกดราคาระหว่างผลผลิต รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นการเพิ่มระยะเวลาการจัดเก็บผลผลิตและเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต

เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าเป็นขั้นตอนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยมีความซับซ้อน ทำได้ยาก และไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย อาจเป็นเพราะการอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยสำหรับหัวสุพรรณยังเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่สำหรับเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรยังไม่เข้าใจและเห็นประโยชน์ถึงการได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย และขั้นตอนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐ เกษตรกรจึงคิดว่าขั้นตอนการดำเนินการในเรื่องใด ๆ ก็ตามกับหน่วยงานภาครัฐมักจะมีอุปสรรคและทำได้ยาก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร ควรให้ความรู้และส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยให้มากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการสร้างมาตรฐานการปลูกหัวสุพรรณ ตลอดจนการส่งเสริมการรวมกลุ่ม การตลาด การจัดหาแหล่งจำหน่ายเพิ่มเติมให้กับผลผลิตทั้งผลสดและแปรรูปต่อไป

นอกจากนี้ เกษตรกรพบปัญหาเรื่องโรคและแมลงระบาดในพื้นที่ ได้แก่ ตั๊กแตน เพลี้ยไฟ และโรคที่เกิดจากเชื้อรา การจำหน่าย โดยเกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตได้สะดวกเมื่อจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางเท่านั้นและมีรายได้ที่ไม่แน่นอน ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ สารเคมี สารชีวภาพ ในการป้องกันโรคและแมลง ควรเข้าไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเกษตรกรเพื่อหาวิธีป้องกันกำจัดโรคและแมลง ควรมีนโยบายประกันราคาหัวสุพรรณ เพิ่มช่องทางจำหน่ายผลผลิตให้มากขึ้น นอกเหนือจากการจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลางเพียงอย่างเดียว เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตที่แน่นอน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธมาลย์ วงศ์ชาวจันทน์ อาจารย์ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน คุณไพศาล ไชยเยษฐ์ เกษตรอำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี และคุณสายชล น้ำค้าง รองนายกเทศบาลตำบลวังยาง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์และให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณสำนักงานเกษตรอำเภอสรีประจันต์ สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และขอขอบคุณเกษตรกรผู้ปลูกหัวสุพรรณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

Department of Intellectual Property. 2018.

Internal Control System of Geographical Indication Products

"Haew Suphan". Nonthaburi: Extension and Protection of Geographical Indication Products Project, Department of Intellectual Property. 58 p. [in Thai]

Krejcie, R.V. and D.W. Morgan. 1970.

Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement** 30(3): 607-610.

Niyamangkoon, S. 2013. **Social Science and Statistical Research Methods Used.**

Bangkok: Book To You. 280 p. [in Thai]

Office of Agricultural Economics. 2016.

Agricultural statistics of Thailand

2016. [Online]. Available <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/ebook/yearbook58.pdf> (January 26, 2020).

Office of Suphanburi Province. 2009. **General condition of the province.** [Online].

Available <http://www.suphanburi.go.th/suphan/ProvinceGeneral.php> (January 26, 2020).

Office of the National Economic and Social Development Board. 2017. **The twelfth national economic and social development plan (2017-2021)**. [Online]. Available https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422 (January 30, 2020). [in Thai]

Office of Wangyang Subdistrict Municipality. 2019. **Name List Farmers' Haew Suphan Cultivation Year 2018**. Suphanburi: Office of Wangyang Subdistrict Municipality (copy). 25 p. [in Thai]

Suphanburi Provincial Agricultural Extension Office. 2018. **Haew Production Information Year 2014-2018**. Suphanburi: Suphanburi Provincial Agricultural Extension Office (copy). 5 p. [in Thai]